

NOPTI LA HANUL DIN ANTIMOVO

ÎNVĂȚĂTORUL

Îndată ce drumul trecu de capătul viilor și coti, coborînd, între cele două movile din vremurile bătrâne, în fața lui Palazof se arătă întregul Antimovo, împrăștiat, pe jumătate acoperit de pomi, tăiat de liniile albe ale curților de piatră. Ici, colo se zăreau femei în fote roșii, forfotind prin curți, săteni mergând alene pe uliți, copiii zburdând pe maidanuri. Palazof se gândi că dacă el îi vede așa de limpede, sigur că și ei îl văd de acolo, recunosc pe omul care coboară dinspre movile, pășind repede și învârtind bastonul, și își zic: «Iată-l, învățătorul din Biglenvine iar!»

Și într'adevăr, regulat, în fiecare Sâmbătă, aproape la aceeași vreme, Palazof venea la Antimovo și sta până seara târziu, iar câteodată și întreașă a doua zi, la hanu Sărăndoaiei. Asta dăduse prilej să se spue că între el și tânăra Sărăndoaia ar fi fost unele legături tainice.

Nimeni nu știa mai bine decât Palazof că nu era adevărat — între el și Sărăndoaia nu era nimic — dar tot simțea plăcere, că se putea vorbi și de el. Gândul acesta îl înveseli și acum, începu a flueră un marș oarecare, ciocni cu bastonul câteva pietricele de pe șosea și surâse așa de larg încât pe obraz i se arătară mai multe rânduri de zbârcituri.

Palazof coborî în vale, stătu puțin la umbra sălciilor privind la puțul în ale cărui ighiaburi se scaldau porumbeii și, aproape fără pricină, așa cum deseori se întâmplă cu aceia cărora le place să viseze, își pierdu starea de veselie și cu capul în jos, porni alene spre curtea hanului dela Antimovo. Măinile îi erau vârîte în buzunare, cu bastonul la subțioară.

Se apropiase de han, când, ridicând întâmplător ochii, zări pe fereastră deschisă a uneia din camerele în care locuia Sărăndoaia, o tânără necunoscută, care stătea înaintea oglinzii și își făcea toaleta.

Eră încă neîmbrăcată, cu spatele desvelit și brațele goale până la umeri, și, cum salcâmi deșise de afară umpleau camera de umbră, corpul ei zvelt și mlădios se profila și mai limpede. Palazof nu vedea oglinda, dar vedea cum femeia se apleca înainte ca să se uite mai bine; un surâs fericit și încântat de sine i se ivi pe față și, ridicând apoi ambele brațe — brațe albe și frumoase de statuie — își prinse și adună părul care se risipa ca aurul pe umerii ei.

Palazof nu îndrăzni să se oprească. El își continuă drumul, dar tocmai din pricină că nu-și

aruncase privirile decât fugăfemeia i se parii neînchpuit de frumoasă. Gura îi rămase întredeschisă, obrazu-i slăși prelung arăta oarecum prostește și nenorocit. Iși încetini și mai mult pașii și pe când șovăia dacă trebuie să se întoarcă sau să meargă drept la Sărăndoaia, ca să întrebe cine e femeia, auzi că cineva îl strigă din urmă. Palazof se întoarse: în partea cealaltă a casei, în grădină, acolo unde

Antimovo

Sărăndoaia lăsă între mosafirii mai aleși, între tulpinile înalte de floarea-soarelui și gherghine, zări două capete — ofițerul de frontieră Altănof și agentul sanitar Roglef. Ei îl chemau râzând.

Palazof ocoli spre poarta mare, ferecată cu fier, și veni înaintea gradinei. Cu capul gol, cu obrazii rumeniți și cu ochii puțin tulburați, agentul sanitar și sublocotenentul ședea la umbra unui prun, bând rachiu. — Stancio! — strigă sublocotenentul — Hoinarule! Aici!

Palazof, care se înveselise din nou, călca în vârful picioarelor, ca un hoț, abiă privind spre casă. Dar și ferestrele și ușile erau închise de partea aceasta și nu se putea vedea nimic. Atunci Palazof făcu o strâmbătură hazlie și cu tâlc, așa încât, fără să zică vreun cuvânt, se înțelese ce vroia să spuie.

Sublocotenentul și agentul răsără. Palazof se îndreptă spre dânșii, șezuși își asvârli cât colo pălăria. Capul său, ascuțit ca un pepene, cu părul

1) Vezi Boabe de grâu, Anul III N-ru15.

rărit, aveain vârf o chelieun cerc roșu pe care îl lumina o rază de soare strecurată întâmplător prin frunzeleprunului,

Răsul cetei nu mai contenea. Orice spunea Palazof, cu toate că nimic dealtfel nu fusese de spirit, agentul și sublocotenentul râdeau la orice cuvânt al lui.

Intr'adevăr, Palazof era dintre acei oameni în stare să facă pe oricine să rădă numai privindu-l. Uscățiv, cu pieptul îngust și palid, tânăr încă, dar cu fața îmbătrânită, suptă și uscată de vreun vițiu, cu nasul lung și ascuțit, el părea — dela

Zări pe fereasta deschisă o tânără necunoscută

întâia vedere — destul de prost și neîndemânatec. Și mai de răs îl făceau hainele de postav de casă, parcă luate dela vreunul mai mare decât el și în care se perdea întreg. Când începea însă a vorbi, cuvintele lui mirau ca și când nimeni nu se aștepta să le audă dela el și, mai ales, vorbeau nu ele, ci obrazul. Expresia acestei fețe mișcătoare se schimbă într'una: dacă surâdeașurâsul blând și molipsitor de vesel i se întindea pe întregul obraz, îi surâdeau și zbârciturile, care apăreau șiruri, șiruri, în jurul gurii, și ochii, și sprâncenele, până și nasul.

Toate astea treceau cum trece umbra norilor, ca să se arate apoi alte zbârcituri și altă mască,

— Cine e? întrebă șoptit întorcându-se când

la sublocotenent când la agent, cariamândoi râdeau de se strâmbau privindu-ifața.

Dintr'odată, Palazof își adună toate zbârciturile feții, se supără, se făcu serios și turnându-șrachiu în paharul pe care-l adusesse băiatul hanului, își dete capul pe spate și-l sorbi dintr'o înghițitură. Nu mai voi să audă ce i se vorbește și nu răspundea. Cu ochii înlăcrămați de răs, sublocotenentul se învoi abia acum să-i povestească cine e femeia pe care Palazof o zărise pe fereastră.

O trupă oarecare de circ, în drum spre Orient, s'a imbarcat pe vapor la Constanța, cu oameni, cai și întreaga menagerie. Dar directorul trupei, o călăreață a circului și încă un alt artist, călătorind a parte, au scăpat vaporul. Nu le rămânea altceva decât să o pornească pe drumul cel mai scurt de uscat și sa aștepte trupa în portul unde trebuia să debarce. Și iată, dis de dimineață, au apărut la frontieră. Dar aici, altă nenorocire: se dovedi că pașapoartele nu le sunt în regulă.

— Și eu, bineînțeles, nu puteam să-ilas — povestea cu gravitate sublocotenentul, cu toate că pe obrazul lui Palazof se citea că nu-l crede.

— M'au rugat mult, dar nu puteam. Cu toate astea le-am făcut o mare concesie: am dat voie directorului să meargă până la oraș și să aranjeze lucrurile, — va telegrafia, ce o vrea să facă. Iar domnișoara, călăreață — și Altănof se porni pe răs, văzând că semnul întrebării apără între sprâncenele lui Palazof — ea și cu celălalt artist rămân aici, un fel de ostatici. I-am adus ca să înopteze la Sărăndoaia. Doctore, nu-i așa?

Agentul eră om tăcut, și nu că aceasta i-afi fost o calitate, ci pentru că, adesea, nu știa ce să răspundă. Răsese până acum, dar rar spusese vreun cuvânt. Când îi vorbi sublocotenentul, tresări, își trase sufletul ca să zică ceva, dar dădu numai din cap și își trecu mâna prin păr. Avea un păr roșcat, ruginiu și creț cu care se mândrea. Mai întotdeauna, atenția îi eră concentrată în păr.

— Așa e, doctore? — repetă sublocotenentul.

Agentul dădu din cap și surâse.

— Admirabil! Admirabil! începu încet Palazof. — înțeleg tot. Numai un singur lucru nu prea mi-e limpede: cum de ai putut descoperi că pașapoartele nu sunt în regulă. Drace, trebuie că ai vreo lupă!

— Am — zise, râzând sublocotenentul, făcând cu ochiul agentului, care își trecu mâna prin păr și surâse,

— Și l-ai trimis pe om, cum s'ar spune, după icre verzi. E, ce crezi, au să-i ajute la ceva telegramele? Câte zile ai să-i ții aici?

— Dascăle, ți-am spus, nu atârână de mine. Dacă își aranjează lucrurile, poate să plece cum o veni. Nu mă gândesc să-i ții nici un ceas. Am spus asta domnișoarei, și am să i-o spuiu iară. Are să vie chiar acuma aicea.

— Cum? Are să vie? Are să vie aici? — strigă Palazof.

El își privi ghetele rupte și prăfuite, își pipăi barba nerasă. Îșirădea și barba și mustățile, dar cum nu găsea totdeauna bărbier, ele încoltiseră și jumătate din obraz părea pârilit cu iarbă de pușcă.

— Drace! zise Palazof trist — trebuia să mă bărbieresc. Sau măcar să-mifi îmbrăcat hainele ale noi!...

Tot ce aveai erai spinar. Aceea sublocotenentul și agentul izbucniră în râs. În aceeași clipă ușa în spre care de atâtea ori își aruncaseră privirile, o ușă văpsită în verde, se deschise — și în prag, întocmai ca un frumos tablou în ramă, se arătă o femeie, pe care Palazof o recunoscuse îndată. Ea se opri, cât i-a trebuit ca să-i cuprindă cu privirea, surâsevându-i și porni spre dâșii.

Dealungul odăilor era o prispă, înaltă cam de două, trei trepte delapământ, îngrădită cu scânduri. Pe prispa asta mergea ea acum, arătându-se numai dela mijloc în sus: cu capul gol, cu parul bălai, cu o jachetă subțire de vară, de mătase albastră. Pe treapta din dreptul cărării ce da în grădină, se opri din nou lăsând a fi văzută acum în întregime. Palazof nu se înșelase — femeia era într'adevăr frumoasă. Nu prea înaltă, dar bine făcută, avea ochi albaștri ce păreau negri de desimea genelor. Pe pielea gingașă a obrazului, lipită de orice suliman, se așeză ușoară rumeneală. Aveau par ciudat, păr despre care se putea spune că-i de aur. Și mai avea ceva minunat în ea, ce nu se putea lămuri și numi, dar se simțea din întreaga ei făptură. Ea surâdea, învărtind într'o mână o cravașe de piele, ghetele galbene îi erau mai înalte decât cele obișnuite, iar mai sus se arătau picioarele puternice și frumoase ale călăreței de circ. Își lăsă piciorul de pe ultima treaptă și porni spre ei. Între ei nu erau decât câțiva pași.

— Bună ziua! zise ea — am întârziat; rog să mă iertați. Dumnezeule, ce frumos e aici!

Agentul sanitar și sublocotenentul se ridicară. Se ridică și Palazof. Ea întinse mâna ialbă încărcată de inele, mai întâiu sublocotenentului, apoi agentului și parcă dintr'adins, ca să le dea prilej s'o privească mai liber, se uită la floarea-soarelui, la florile din răzoare și la verdeța care umplea grădina. Un parfum ușor și plăcut se împrăștia în aer împrejurul ei.

— Permiteți-mi, domnișoară — zise sublocotenentul, să vă prezint pe d-l Palazof, învățator. Domnișoara Elza Schmidt.

Ca și când l-ar fi observat abia acum pe Palazof, ea îl privi, îl scaldă în lumina dulce a ochilor și îi întinse mâna.

— D-voastră sunteți învățator? întrebă ea.

— Da, domnișoară.

— Și eu care credeam că sunteți actor!

— A! Stancio e și artist! — strigă sublocotenentul. E artist. Câte reprezentații se dau prin

satele din jur, una nu se poate fără el. Și tot roluri de regi joacă.

— Așa? zise râzând d-șoara Schmidt — care va să zică tot am ghicit că sunteți artist?

— Da, sunt artist, numai că nu sunt ras.

Agentul sanitar și sublocotenentul începură a râde.

Domnișoara Schmidt îl măsură cu privirea pe Palazof, se uită țintă la strâmbătura feții lui și un fel de uimire îi împuțina și îi scăzu râsul. Așezându-se pe scaun, ea nu încetă să-l privească.

— Ce ați spus? N'am auzit — zise ea.

Pe treapia din dreptul cărării se opri lăsând a fi văzută în întregime

— Domnul Palazof regretă că nu e ras — explică sublocotenentul.

— E fără importanță — zise ea, privind de data asta pe Palazof cu seriozitate și fără surâs, concentrată într'un gând, ce-i era în privire, dar pe care nu vroia să-l spună. — D-voastră sunteți și așa destul de frumos — adaugă ea și râse ca mai înainte.

Palazof se turbură și aplecă ochii. Dar domnișoara Schmidt, ca și când îl uitase de tot se întoarse aproape cu spatele și vorbi cu sublocotenentul. Palazof nu era atent la ce vorbeau dar o urmăria cu atenție pe d-șoara Schmidt. Un lucru îl nedumeria: femeia asta era călăreață de circ și nu semăna de fel cu cele pe care le văzuse

pe la bălciuri, încărcate de pudra și roșeață, veșele, desmățate, obraznic și respingătoare. Și mai eră ceva: eră străină, dar nu se băga de seamă cu nimic din vorba ei.

Lăsat pe spatele scaunului, cu picior peste picior, cu parul negru ca smoala, oacheș, tânăr, vesel, sublocotenentul îi vorbi liber, chiar degajat, ca și când ar fi vrut să stăruie asupra apropierii care eră între ei.

Asta îl supăra pe Palazof și începu să-i pară rău ca a venit aici, fără să-și dea seama pentru ce. Mai bine eră dacă se ducea deadreptul în han. Tinerei Sărăndoaie îi plăcea să stea cu el de vorbă și se înveseliă, când era acolo.

Veni și celălalt artist, tovarășul d-rei Schmidt. Era un om în vârstă, cu părul delatâmples încărunțit, plin, roșu. Palazof îi fu prezentat, dar el nici nu-l privi și intră în vorbă cu sanitarul. Sublocotenentul se sculă și se duse să se certe cu Sărăndoaia pentru serviciul prost. Domnișoara Schmidt rămase o bucata de vreme în aceeași poziție pe care o avusese în timpul convorbirii cu ofițerul, și privea undeva în zare lovindu-și cișmele cu cravașa. Deodată se întoarse spre Palazof, îl privi și îi zise:

— Dumneata parcă ai fost bolnav?

— Eu? Nu, n'am nimica.

— Rău sunt plătiți învățătorii — zise ea aruncându-și privirea spre pantalonii tociți și coatele rupte ale lui Palazof. — Și poate ca aveți de întreținut și ceva rude, o mamă poate?

— Da, am mamă — răspuse Palazof cu ochii plecați în jos, cuprins dintr'odată de o emoție ce îi înlăcrămă ochii. — Mama e bătrână. Nu șade la mine, dar o ajut atâta cât pot.

— Nu credeți ca dacă nu va plăcea să jucați pe la reprezentații, poate că vă rostuiți mai bine? Trebuie sa aveți de mult slăbiciunea asta. Nu vă pare rău?

— Nu — răspuse hotărât Palazof și, de data asta, susținu liniștit privirea d-șoarei Schmidt.

— Trebuie ca sunteți tare comic pe scenă. Bănuiesc că publicul râde destul.

— Râde.

— Dar văd că dumneata ești totdeauna obiect de răs. Te răs toți. Uite acum, de exemplu.

— Ei, da, răs — zise Palazof, oarecum nepăsător. — Lasă-i să răsă. Și d-ta nu răszi?

— Eu? Nu, eu nu răs! Răs, dar răsul meu este altul, d-ta trebuie să pricepi asta. Răsul meu nu trebuie să te jighească de loc. Ascultă — zise ea mai șoptit, dar mai stăruitor silindu-l pe Palazof să-și ridice ochii. — Am ceva de vorbit cu d-ta. Mai târziu! — adaugă ea repede și se întoarse auzind că în apropiere zângănesc pintenii sublocotenentului.

Soarele eră în asfințit și lumina numai vârfurile copacilor. Grădina întregă era în umbra, verdeța părea zemoasă și umedă, floarea-soarelui se aplecase, în aer se simția mirosul puternic al busuio-

cului. Servitorii, speriați de sublocotenent, începură a forfoti între han și grădină, convorbirea și veselia se înviorară. Palazof totdeauna a fost vesel și plin de glume, dar acum căzuse într'o veselie înfrigurată și nebună, se făcu într'adevăr de duh și născocitor. Sub tot ce se petrecea, el simția în adâncul lui, ceva care-i încălziă și-i bucură sufletul. Între el și d-șoara Schmidt eră o taină. Nu încerca a pricepe, ce este și ce-avea să-i aducă, dar presimția că este ceva frumos. Hotărât! Asta i se întâmplă pentru întâia oară în viață! Și el vorbiă neîncetat, iar mimica obrazului se schimba și mai ciudat și mai de răs. Nu mai putea fi vorba de nici o discuție și nici nu mai rămânea vreme cuiva să schimbe două vorbe. Vorbiă numai Palazof și toți îl priveau numai pe el.

Sanitarul găsiă că Palazof abuzează. El eră om pozitiv și nu putea conveni că se poate pierde timpul numai în glume, fărăvreo discuțieră serioasă. Și după ce făcu de mai multe ori semn lui Palazof să tacă, ba îl și călcăse pe sub masă, tuși trecându-și mâna prin părul ondulat și se adresă d-șoarei Schmidt:

— Scuzați, domnișoară, — mai taci din gură Palazof! Domnișoară scuzați, aș dori să va fac o întrebare.

— Pofțiți — răspuse vesel d-șoara Schmidt. De curiozitate, tăcură toți.

— De ce la circuri — continuă sanitarul — d-voastră trebuie să știți asta — de ce sunt preferați caili peștiți?

Răseră cu toții, întrebarea sanitarului eră comică, dar mult mai comic era în minutul acesta Palazof.

— Domnișoară! — striga el — nu va trebuie un cal peștiț? Iată-l, vi-l putem vinde.

— Ce sa vă zic — se întoarse d-șoara Schmidt către sanitar, ca să preîntâmpine cearta între el și Palazof — dăce sunt preferați caili peștiți, nu știu. Dar mie uneia îmi place tot ce este mai aparte. Animale deosebite și oameni deosebiți.

Discuția serioasă sanitarului se termină, glumele lui Palazof începură din nou. Până și artistul, tovarășul d-șoarei Schmidt, care se ținuse până acum rezervat, începu a râde cu hohote, privind cu un oarecare entuziasm pe Palazof. Interesant eră faptul ca expresia obrazului și mimica lui Palazof începură a se răsfrânge, ca în oglindă, pe fața artistului.

Nimeni nu simți când se întunecă. Eră de vreme încă pentru masa de seară, deaceea ieșiră să se plimbe la marginea satului. Până acum vremea fusese frumoasă, dar dintr'odată se întunecă și un nor negru fu străbătut de fulgere.

Vântul începu să sufle, pe șosea se ridică praf, și trebuiră să se întoarcă. Palazof nu încetăcu vorba. Domnișoara Schmidt nu se despărțea de el, iar câteodată mergeau alături, unul lângă altul. Vântul puternic le încurcă pașii, adesea ea se izbea fără să vrea de el, hainele i se întindeau pe puter-

nicele solduri, și câte o buclă de păr atinge obrazul lui Palazof. El nu băuse mult, dar se găsea într'o beție sufletească iudată.

Apropierea d-șoarei Schmidt îl tulbură iar când întâmplător, privirea îi cădea asupra vreunei stele, gata a fi acoperită de norii negri, i se părea că-i face semn și că-i spune ceva, și înimă se strângea de înduioșare și de fericire.

Grașițele vremii erau fără ființă pentru Palazof. Credea că toate astea au început de mult și că n'au să mai aibă sfârșit.

După ce se întoarseră la han, cerură să ia masa undeva mai la o parte. Sărândoaia, nu tocmai bine dispusă, aruncă priviri întrebătoare și de luare în răs spre Palazof. La urmă trimese să-i ducă într'una din odaile ei, goală și fără paturi. De cum se aprinseră lămpile, veselă izbucni din nou. Așezară masa și cina începu.

Palazof eră tot așa de vesel. Când cina fu spre sfârșit și gramofonul Sărândoaiei, pus de unul din servitori, cânta un vals, iar sublocotenentul, după ce se închină ceremonios și izbi din pinteni, se învârti prin odaie cu d-șoara Schmidt, Palazof se lăsă pe scaun, dând foc la o țigară și cu ochii aprinși îi urmărea orice mișcare.

Ea își scosese haina și lumina lămpii îi cădea pe umeri și pe brațe, în ochi îi străluceau flăcări albe ca și acelea care ieșeau din pietrele scumpe dela inelele de pe degete. Obrazul îi eră rumen și, adesea, în razele luminii, fire din părul tăvășit străluceau ca beteala de aur.

«Avem ceva de vorbit mai târziu!» îi spusese, înainte să se scoale să danseze. Ceeace simția acum Palazof nu era o patimă, ci o adevărată fericire. Beția îi creștea, parcă eră legănat de leagăn și poate că sub înfrăurirea discuției de dinainte de masă, în închipuirea lui apărea unul și acelaș tablou: se vedea cum se întoarce acasă, vedea ochii plânși ai maică-sii, dar acum e fericit și poate să-îspuie frumoase, foarte frumoase lucruri. Perechea tot se mai învârtea. Sanitarul stătea în picioare, își trecea din vreme în vreme mâna prin păr, serios și grav. D-șoara Schmidt dansă și cu sanitarul, după care din nou cu ofițerul. Toți erau beți, mai ales Altănof. Până și artistul părăsi tăcerea și intră în vorbă cu Palazof. Ei schimbară puține cuvinte, dar se priveau unul pe altul și își făceau strămbături comice. Domnișoara Schmidt urmărea dialogul lor și adesea, leșinată de răs, se lăsă liber când pe umărul artistului când pe al lui Palazof.

Cu cât trecea vremea, se făcea tot mai veselă. Nu se oprea ia un loc, lăsa pe unul ca să meargă la altul, dansă câțiva pași singură, după aceea începea să meargă în marș ca pe scenă și cu talia întinsă și ochii scânteind dădea cu cravașa și strigă: *Allez! Allez!* Ochii priveau sălbatic și în buzele-istrânse se vedea pasiunea turbată a îmblânzitorului de fiare.

— Domnișoară, îi strigă atunci Palazof — avem

un cal pestrîț. Vi-l putem da și iarlă din ochi pe sanitar.

— Ah tu! ah tu! râdea ea și lăbvea cu cravașa pe umeri.

Deodată năvăli în odaie ceva ca un ghem, se dădu peste cap și, până să priceapă ceilalți ce este, în mijlocul odăiei se înalță ca din resorturi un clovn adevărat: pudrat pe obraz, rânjind, cu nasul roșu și cu pălărie comică.

Eră artistul care și la circ făcea pe clovnul. Palazof privi o bucată de vreme pe clovn, după care sări și se găsi lângă el. Acum începu veselă cea mai strașnică și cel mai mare răs.

Improvizau dialoguri, se certau, se loviau, plângeau și râdeau. Și pe când sanitarul și sublocotenentul se stricau de răs, d-șoara Schmidt dădea târcoale în jurul lui Palazof și al clovnului, încuraja pe unul, făcea observații celuilalt, lovea din cravașe și strigă: *Allez! Allez!* Mai cu viață, August! *Allez! Allez!*

Camera se făcu mică pentru jocul acesta, iar Palazof, care la un moment se găsi la strâmtoare, zbură pe ușe și ieși afară. Artistul îl urmă numai decăt și după el ieșiră cu toții. Afară eră noapte albă ca laptele și liniștită. Nu plouase, iar de furtună, nici urmă. Întâmpinați de aerul proaspăt, mirați de frumusețea tainică a acestei nopți, se opriră și uitară, deocamdată, și jocul și răsul.

Domnișoara Schmidt privi la lună și pe părul ei, pe umeri și pe întreaga ființă se revărsă parcă argint topit. Sublocotenentul, care mai mult decăt toți avea nevoie de aer curat, începu să se plimbe descoperit printre pomi. Sanitarul cântă. «Noaptese lasă, luna răsare...»

Dar artistul și Palazof își urmară jocul. Se fugăreau prin grădină, schimbau replici și hainele clovnului străluceau la lumina lunii sau se pierdeau prin umbră. Domnișoara Schmidt tot se mai uită la lună. Deodată apărură înaintea ei Palazof, se prefăcu a cânta din chitară, se lăsă într'un genuchiu și începu a cântă răgușit. În apropiere, întocmai ca o fantomă, răsări umbra albă a clovnului și se înecă într'un răs cu hohote.

Domnișoara Schmidt își mută leneș privirea dela lună asupra lui Palazof, surăse, dar surăsul îi rămase în ochi, și fără să spue ceva, se întoarse și porni spre odaie. Palazof și artistul prinseră din nou a se fugări prin grădină.

Obosit și gâfâind, Palazof se întoarse și el în odaie. Privi pe d-șoara Schmidt, care se plimba cu mâinile la spate, se opri și rămase drept lângă masă. Ca și când nu el făcuse cele mai multe nebunii până acum și nu el făcuse pe toți să râdă: cu figura-i obosită și slabă, cu nasul ascuțit și atârând, ascuns în hainele-ide postav, arătă așa de blând, așa de firesc și de drag.

Ridică paharul să bea, dar simțind că d-șoara Schmidt e lângă el și-l privește, se întoarse și răsă cu întreaga figură. Dintr'odată se re-

pezi la el, îl luă în brațe și-ștrânse la piept: «Vai, drăguțele —șopti ea — sărăcuțul meu!»

Se opri, se întoarse o clipă și adăugă repede: «Ascultă, vreau să vorbesc cu tine. După ce or pleca toți, vino la mine în camera. Ai auzit, să vii!»

Pe prispă se auziră pași. Intră artistul, care tot mai fredona și cânta din chitara-i închipuită. Dar, ca și când băgase de seamă ceva, se opri brusc, se așeză la masă și nu mai zise nimica. Din când în când își turnăvin și deșertpaharul până la fund.

Tot ce s'a petrecut mai pe urmă, lui Palazof

Simți că-l desmeardă pe frunte

i se părea ca a fost ca în ceață. Stătea la locul lui, fără să se amestece în vorbă, fără să audă sau să înțeleagă ceva. Vedea câteodată pe artist, care ședea ca și mai înainte, cu brațele încrucișate pe masă privind întunecat înainte. Vedea pe sanitar — rânjind și aproape treaz, și pe sublocotenent — cu chipiul aplecat pe o parte, cu ochii tulburi și obrazul roșu. Ședea lângă d-șoara Schmidt și Palazof văzu cum își trecu mâna pe la spatele scaunului îmbrățișându-italia.

Deodată un strigăt supărat și de indignare îl trezi pe Palazof. Domnișoara Schmidt se ridicase, palidă, cu buzele strânse, își smulse haina și porni cu pași repezi spre ușe.

Sublocotenentul se ridică, dar cum se sculă de

pe scaun se clătină într'o parte, răsturnând mai multe pahare și un scaun, se îndreptă și tot clătându-se se repezi spre d-șoara Schmidt.

— Mmmă-rrog! rrog... d-șoară! zicea el.

Tremurând, cuprins de o furie neașteptată și neobișnuită pentru dânsul, Palazof sări delocul lui și se așeză înaintea sublocotenentului.

— Așteaptă, stăi! — îi strigă el sălbatic și răgusit, — stai aici!

Sublocotenentul îl privi și crezând că e un joc, rânji cu un surâs leneș de bețiv și încercă să-l dea la o parte din drum.

— Asta este o neobrăzare — strigă și mai tare Palazof — să-ți fie rusine!

— Ce? Mmmie! Tu? Ah, canalie!

Și aruncându-se asupra lui Palazof, sublocotenentul îl luă de umeri, îl sgâlțâși îl repezi așa de tare încât Palazof se dădu câțiva pași înapoi, se isbi de masă și căzù. Sublocotenentul o porni iară spre dânsul. Sanitarul îl împiedică, îl cuprinse cu ambele brațe, ca și când ar fi vrut să-l îmbrățișeze și începu a-l liniști. Artistul privi toate astea, dar nici nu se mișcă din loc. Rușinat, fără puteri și înjosit, Palazof se așezasda masă și tăcea. Sublocotenentul, desîmpiedicat de sanitar, cerca să se dea la el,

La ușe aparî pe neașteptate, d-șoara Schmidt. Întâiu care o zări fûsanitarul, apoi sublocotenentul. El lăsă mâinile în jos și zâmbi vinovat. Domnișoara Schmidt stătea în prag, cu fața aspră și cu ochii rotunzi și a mirare.

— Vă rog — zise ea — lăsați omul în pace. Nu e vinovat cu nimic.

Palazof tresări și plecă ochii.

— Dar, domnișoară, veniți — începu a zice sublocotenentul după d-șoara Schmidt, care o luase spre camera ei.

— Vă rog, domnișoară — stăruia ofițerul, împiedicându-se în pînteni pe prispă.

— Nu, nu pot — se auzi glasul d-șoarei Schmidt. Noapte bună!

Și o ușe se închise îndată după aceste cuvinte. Se auziră din nou pînteni, pași încurcați și în odaie intră sublocotenentul.

— Dacă nu vrei, nici eu nu vreau să știu de tine — zicea el. — Doctore, hai să plecăm.

Ieși pe prispă și strigă:

— Căline! Căline!

— Prezent, domnule sublocotenent! — răspunse o voce somnoroasă dinspre han.

— Adu căruța. Repede! Doctore, hai să plecăm. Iar cu d-ta — se adresă sublocotenentul către Palazof — ne răfuimnoi altădată. Paiată! Am să te...

Sanitarul îl luă de braț și ieșiră afară.

Palazof stătea pe loc, nemișcat. Amenințările ofițerului parcă nu-l priviau. Nici că le auzi. O durere nedeslușita și amară i se ridică în suflet, îi sdrobiă toate încheeturile, îi luă puterile și îl disperă. Nu găsea cuvinte să-i dea un nume și nici lacrimi în ochi pentru ea. În negura beției

care tot îl mai ținea, se vedea întorcându-se acasă, îl întâmpinau doi ochi plânși — ochii mamei, îl privesc — sârmanul, chinuitul, nenorocitul..

Palazof tresări și își ridică ochii: în curtea hanului se auziră clopoței și o căruță porni pe caldarâm. Sublocotenentul și sanitarul plecau. Atunci își aduse aminte că trebuie să plece și el — și se sculă. Artistul, așa cum își pusese capul pe brațe, așa adormise. Obrazul sulemenit și pudrat râdea în somn.

Palazof făcu numai câțiva pași prin curte și auzi, cum la o parte se deschise o fereastră. Se întoarse: fereastra deschisă era dela camera domnișoarei Schmidt, și chiar ea stătea în pervaz. Camera eră luminată de lună, dar domnișoara rămânea în umbră și numai brațele-ierau luminate și se vedeau albe ca de marmoră. Un braț din acestea se ridică și făcu semn lui Palazof. El porni într'acolo. Palazof ținea minte ce-i spusese domnișoara Schmidt, dar acum nici nu putea să se gândească măcar că merge la vreo întâlnire tainică. Sufletu-ârdea de durere și tot i se părea că merge spre casă și că vede îndreptați spre el ochii îngrijorați ai mame-sii. Umbra strâmbă i se desenă pe peretele alb și se opri sub fereastra deschisă. Cele două brațe albe stăteau rezemate de geam, iar mai înăuntru se vedea fața palidă cu doi ochi plini de strălucire.

— Au plecat? — șopti domnișoara Schmidt.

— Da.

— Vai, sărăcuțule Vino mai aproape. Sărmane, ai fost insultat fără vină! Vino mai aproape! Oameni cruzi și brutali — uită-i, nu te mai gândi la ce a fost.

Palazof pășise mai aproape, văzu cum o mână se ridică și simți că-l desmiardă pe frunte și pe

ochi. Fiori îi treceau prin corp, ochii i se împăineniră. Prinse mâna ce-l mângâia și începu s'o sărute. Domnișoara Schmidt nu se retrase. Dar tresări, simțind că i-apicată ceva cald pe mână și pricepu că sunt lacrimi..

A doua zi câțiva țărani stăteau înaintea hanului privind în urma unei căruțe care se îndepărta pe șosea spre oraș, și vorbeau dacă se va mai întoarce sau nu învățătorul din Biglenți, care plecase cu această căruță împreună cu domnișoara Schmidt. O altă căruță, încărcată cu bagaj, stătea înaintea hanului, gata de plecare. Cu ea rămăsese artistul, care începuse băutura încă de dimineață și tot mai dădea târcoale hanului.

Căruțașul, scos din răbdări, strigă de mai multe ori, după care dădu biciu cailor și căruța porni. Numai decât artistul sări în ușa hanului, făcu urât la copiii cari se strânseseră și, ca să-i umple de o mai mare plăcere, se ridică pe brațe, mergând cu picioarele în sus.

După aceea sări în căruță și dădu cu tifla sătenilor cari râdeau.

— Uite așa! zise unul din ei — ne mirăm ce o să facă învățătorul — are să facă și el ce face și ăsta. Și el e clovn ca ăsta. S'a rostogolit tingirea și și-a găsit capacul. Să știți, nu se mai întoarce.

Sărândoaia, care eră în apropiere și auziă cuvintele, se uită la țărănul care le spusese, mai privi în jos, se gândi la ceva și, fără să se amestece în vorbă, se retrase în han.

(Urmează)

IORDAN IOVCOV

din bulgărește de V. C. Hrisicu
cu desene de I. Teodorescu Sion